

Tilbake til saken (<http://www.nationen.no/meninger/Kronikk/article4617628.ece>)

Kraftverk trenger moderne miljøkrav

Publisert 01.10.2009 - 09:05 Oppdatert 02.10.2009 - 09:44

MIN MENING

Det viktigste vi kan gjøre i dag for norsk vassdragsnatur, er å rette opp mangelen på miljøkrav i eldre kraftverk. Det må skje når vannkraftkonsesjoner tas opp til revisjon i årene fremover.

Store deler av dagens vannkraftproduksjon bygger på eldre konsesjoner som ble gitt til evig tid. Kraftutbygginger fra 40-, 50- og 60-tallet er noen av de hardeste inngrepene i norsk vassdragsnatur. De mangler minstevannføring og sommervannstand i magasinene, miljøkrav som i dag er selvsagte ved enhver kraftutbygging. Etter 50 år åpnes det for å modernisere konsesjonsvilkårene, og nesten 400 vannkraftkonsesjoner kan tas opp til revisjon fram mot 2022. De eldre kraftverkene må moderniseres i tråd med dagens miljøsyn, og få tilsvarende vilkår som nyere anlegg. Det vil ha stor betydning for hele vassdragsnaturen vår. Som politiske ledere i vertskommuner for eldre kraftanlegg, finner vi det nødvendig å rette søkelyset mot denne nasjonale miljøutfordringen.

I revisjonene må det tas i betraktning at vannkraftproduksjonens belastning på vassdragsnaturen har økt de senere årene. Før det frie energimarkedet ble en realitet, tappet kraftprodusentene magasinene gjennom vinteren til vinterkraftproduksjon og fylte opp gjennom våren og sommeren. Nå reguleres magasiner og elver i takt med markedsprisen på elektrisk kraft, og med stadig bedre utvekslingsmuligheter varierer produksjonen med etterspørselen i Europa. Fra ledende politisk hold ser vi norsk vannkraft markedsført som Europas «svingkraftprodusent» uten synlige motforestillinger, som effektregulator for ustabil vindkraftproduksjon og for å møte effekttoppene som kull- og kjernekraftproduksjon på kontinentet ikke kan ta. Regulerbar norsk vannkraft er verdifull, men det er også norsk vassdragsnatur. I tillegg til estetiske virkninger ved tørrlagte elveleier og magasiner, har slik effektkjøring store negative miljøkonsekvenser, deriblant redusert liv og fiske i vassdragene og økt erosjon. Økt overføringskapasitet uten moderne miljøvilkår vil forsterke miljøproblemene vi ser nå.

Kimahensyn og ønsket om mer fornybar energi taler for vannkraft, og vannkraften er stadig mer attraktiv. Norge må bidra til å løse klimautfordringene, men må også ivareta forpliktelsen til å ta vare på enestående vassdragsnatur. EUs fornybardirektiv gir ambisiøse mål for fornybar energi, men forutsetter at øvrig miljølovverk overholdes. For vannkraftens del må fornybardirektivet sees i sammenheng med EUs vanddirektiv, som Norge har innarbeidet i norsk lovgivning. Vanddirektivet forplikter oss til å forbedre miljøet også i regulerte vassdrag. Gjennom sektorovergripende forvaltningsplaner skal alle aktuelle tiltak i vassdraget vurderes for å bedre miljøtilstanden. Minstevannføring og mer skånsomme reguleringer i gamle kraftverk vil være viktige tiltak, og langt på vei bli bestemmende for hva sektormyndighetene kan gjøre. NVE og Olje- og energidepartementet kan ikke behandle revisjonssakene bare ut ifra egne sektorhensyn, men må respektere de føringer som legges til grunn på tvers av sektorinteressene gjennom helhetlige forvaltningsplaner og tiltaksprogram.

Som vertskommuner for vannkraftanlegg er vi opptatt av at naturen i lokalsamfunnet også ivaretas. Revisjonstiltak som medfører noe redusert produksjon gir lavere skatteinntekter til oss. Men våre innbyggere skal leve med de ulempene en vannkraftutbygging medfører, og er i økende grad opptatt av at naturen utnyttes på en skånsom måte. Dessuten er det også viktig å ivareta grunnlaget for annen virksomhet. Eksempelvis er naturbasert reiseliv en vekstnæring i mange distriktskommuner, og grunnlaget for denne næringsvirksomheten er at naturen ivaretas og fisken lever. Skånsom kraftproduksjon vil derfor gi oss både bedre miljø og flere arbeidsplasser enn ødelagte vassdrag. Dersom det ikke er mulig å pålegge miljøvilkår som bærer på skadene, bør lokalsamfunnet kompenseres gjennom fond.

Det er opp til regjeringen å sørge for at eldre vannkraftkonsesjoner blir underlagt moderniseringskrav som bedre ivaretar hensynet til miljøet. I desember i fjor traff regjeringen vedtak i den første revisjonen av Vinstrareguleringen. LVK var misfornøyd med avgjørelsen, som var en ensidig vektlegging av produsentinteressene på bekostning av miljøet og de berørte lokalsamfunn. Vinstrareguleringen ble ikke hevet opp på et nivå som samsvarer med dagens miljøkrav. Avgjørelsen høstet betydelig kritikk, og LVK mener den ikke kan bli stående som retningsgivende for fremtidige revisjoner. Vinstrarevisjonen var etter vårt syn utdatert da det endelig forelå etter 12 års saksbehandlingstid. Nå står en rekke nye revisjonssaker for tur, og regjeringen får i denne perioden muligheten til å rette opp feilen fra den forrige.

Om miljøbevegelsen fortsatt kan karakterisere regulerte vassdrag som «tapt» - eller om verdifull vassdragsnatur og fauna skal gjenvinnes - er det regjeringen som bestemmer. Det foreligger et stort miljøforbedringspotensial i regulerte vassdrag, uten nevneverdig produksjonstap.

Simen Bjørgen, ordfører i Lom (Sp)

Erik Kaupang, ordfører i Hoi (Ap)

Arne Vinje, ordfører i Vinje (SV)

Børre Rønningen, leder i LVK

Artikkelforfatterne representerer kommuner i Landsmanslutninga av Vasskraftkommunar (LVK).

Copyright declaration

Innholdet i utskriften er vernet etter åndsverklovens regler. Utskriften er kun til privat bruk og kan ikke benyttes på annen måte. Kopiering eller spredning av innholdet krever avtale med rettighetshaver eller Kopinor.